

Planter, Natur og vandmiljø, Jura

Forventede miljøregler i 6 nordeuropæiske lande i 2022

SEGES har også i 2022 indsamlet oplysninger om en række miljøregler relateret til landbrug i et regneark, så reglerne i de 6 lande kan sammenlignes.

Viden om Opdateret Kl. 08:29

Oplysningerne er indsamlet med hjælp fra en eller flere konsulenter eller fagpersoner fra de respektive lande. I år er der ikke sket nogen opdatering fra England, da vores kontaktpersons ansættelse er ophørt. Generelt er der ikke mange ændringer til 2022, men der forventes mange ændringer til 2023, når den nye CAP-reform træder i kraft.

Med støtte fra Promilleafgiftsfonden er regnearket, der er udgivet siden 2017, blevet opdateret, så den viser miljøreglerne, som de forventes at blive i 2022 i følgende 5 lande, da der ikke er sket nogen opdatering for England.

- Danmark
- Sverige
- Holland
- Polen
- Tyskland

Her finder du resultatet af årets arbejde, som fremgår af regnearkene, som er lavet på både **dansk** og **engelsk**. Regnearkene er opdateret med indspil fra 5 af de 6 lande og sammenlignet med regnearket udarbejdet sidste år.

Forbehold og ansvarsfraskrivelse

Der er en vis usikkerhed i at beskrive og sammenligne miljøreglerne i de 6 lande, hvoraf de 5 har besvaret spørgeskemaet i år. Den anvendte metode er dialog med konsulenter og fagfolk med indblik i de gældende rammebetingelser i de respektive lande, og er ikke kontrolleret op imod det enkelte lands love og bekendtgørelser. Desuden kan der være fejl på grund af sproglige udfordringer i forbindelse med oversættelse mellem to sprog. Detaljeringsgraden i besvarelsen af spørgsmålene kan også variere mellem de enkelte lande - især i forhold til specialtilfælde og undtagelser i lovgivningen.

De anvendte kilder for i år- udover forfatterne - fremgår af afsnittet "kildehenvisninger".

SEGES står naturligvis ved det, der står i regnearket, men fraskriver sig ansvaret for eventuelle fejl og mangler.

Hvis man finder åbenlyse fejl eller er bekendt med væsentlige oplysninger, der mangler, må du meget gerne kontakte Susi Lyngholm eller Ashley Montcalm - se kontaktoplysninger nedenfor.

De største forskelle mellem Danmark og de øvrige lande

I Danmark er der inden for nogle områder risiko for 100 pct. kontrol, da landmanden skal indsende oplysninger til myndighederne, som står for kontrollen.

Det drejer sig om:

- Husdyrhold, hvor tallene fremgår af CHR-registeret
Disse tal bruges til at beregne næringsstofmængderne i den anvendte husdyrgødning.
- Afgrødefordelingen i forhold til de grønne krav og afgrødernes samlede behov for tilførsel af kvælstof fremgår af hhv. Fællesskemaet og Gødningskvote og efterafgrødeskemaet (GKEA).
- Den anvendte mængde kvælstof og fosfor i kunstgødning fremgår af det indsendte gødningsregnskab.
- Indkøb af planteværnsmidler skal indberettes fremadrettet

Myndighederne beregner ud fra de indberettede oplysninger om gødningsanvendelse, bedriftens kvote for kvælstofgødning samt bedriftens fosforarealkrav, om den enkelte bedrift tilfører mere fosfor og kvælstof, end tilladt. Hvis der er tale om et "overforbrug", kan Landbrugsstyrelsen politianmelde virksomheden samt sanktionere for overtrædelse af reglerne om krydsoverensstemmelse.

Dette stramme kontrolsystem er i regnearkene markeret med **rød tekst**, som betyder at data skal indberettes til myndighederne, og det er muligt at sanktionere i form af træk i støtten (krydsoverensstemmelse) eller bøde.

I de øvrige lande er der fortrinsvis tale om, at kontrollen bliver gennemført på bedriften, og der skal ikke indberettes oplysninger til myndighederne. Her skal landmanden fx fremlægge dokumentation for behovet for gødning og for, at bedriften lever op til de nationale regler, men der skal ikke indberettes noget til myndighederne.

I Danmark er der også nogle regler, hvor kontrollen bliver udført som stikprøvekontrol. Dette er i de to regneark markeret med **blå tekst** for alle lande.

Tiltag der er frivillige eller uden sanktion er markeret med **grøn tekst** i regnearket for alle lande.

Sort tekst er af informativ karakter.

Ved sammenligning af det opdaterede regneark hvor de forventede regler for 2022 bliver sammenlignet med året før, er der sket nogle enkelte ændringer, som bliver beskrevet nedenfor. Danmark er fortsat det eneste land, hvor der er krav om indberetning af gødningsregnskab inkl. indkøb og videresalg af kunstgødning og organisk gødning samt indsendelse af sprøjtejournal.

Nitratfølsomme områder

4 af de 6 lande har udpeget hele deres landbrugsareal som nitratfølsomme områder. Kun Sverige (74,5 pct.) og England (55 pct.) har ikke. I England kan procenten blive ændret fra år til år afhængig af nitratindholdet i floderne.

Efterafgrøder og plantedække i efteråret

Danmark har fortsat de højeste krav om efterafgrøder. Med et krav om husdyrefterafgrøder samt et krav om pligtige efterafgrøder på enten 10,7 pct. for planteavlbrug eller 14,7 pct. på husdyrbrug af efterafgrødegrundarealet. Oveni kan der tilmeldes frivillige målrettede efterafgrøder med tilskud. Hvis ikke de opfylder målene, så kommer der et krav om obligatorisk målrettede efterafgrøder uden tilskud. Danmark er fortsat det eneste land, som har alternativer til opfyldelse af de lovpligtige efterafgrøder. I Sverige skal de have 50-60 pct. grønne marker i efteråret inkl. marker bevokset med spildkorn eller raps. I Tyskland er der obligatorisk krav om efterafgrøder i de såkaldte røde områder, forud for forårssået afgrøder. I Holland er der krav om efterafgrøder i majs og på sandjord. Der er ingen generelle krav for efterafgrøder i Polen, men på erosionstruede arealer, som udgør ca. 40 pct. af det dyrkede areal, er der krav om dækafrøder i perioden 1. december til 15. februar.

Ved omlægning af fodergræs har Danmark et regelsæt der siger, at det er tilladt at pløje fodergræs fra 1. oktober på lerjord, fra 1. november på sandblandet lerjord og humusjord og fra 1. februar på sandjord. I Sverige skelnes der i forhold til indholdet af kvælstoffikserende planter i græsset. Hvis der er op til 25 pct. kvælstoffikserende planter i græsset, så må der pløjes fra 10. eller 20. oktober afhængig af område (län). Hvis der er fra 25 pct. kvælstoffikserende planter i græsset, så må der først pløjes om foråret. Tyskland har supplerende regler i drikkevandsområder, medens Holland har regler, der minder om Danmarks. Hverken Polen eller England har regulering på området.

Straf for overgødskning med kvælstof

I Holland straffes landmanden med en bøde på 7 euro pr kg kvælstof, som kvoten overtrædes med. I Danmark straffes der med en bøde på mellem 10 og 30 kr. pr. kg N pr ha, som kvoten overtrædes med. I Tyskland straffes der efter skøn. I de resterende 3 lande, Sverige, Polen og England er der ingen bødestraf for overtrædelse af kvælstofkvoten, men sanktionering i den direkte arealstøtte.

Næringsstofbalancer på ejendomsniveau

I Danmark må forbruget af kvælstof ikke overstige kvælstofkvoten. I Tyskland og England skal de beregne næringsstofbalancerne på bedriftsniveau. I Sverige, Holland og Polen er der ikke krav om næringsstofbalancer på bedriftsniveau, dog er der i Polen kommet et krav for bedrifter på over 100 ha og mere end 60 DE i miljø-sårbare områder.

I Tyskland er der i de såkaldte røde områder kommet krav om Nmin-prøver ved gødskning af vinterraps i efteråret. Nmin skal være under 45. I Holland er der krav om Nmin prøver i efteråret, hvis der på sandjord er pløjet græs ned i bestemte perioder. De øvrige 4 lande har ingen krav om Nmin-prøver.

I Tyskland er det blevet muligt at reducere harmonikravet til under de 170 kg N pr ha til 130 kg N pr ha i de såkaldte røde områder. I de øvrige lande er harmonikravet 170 kg N pr ha, i Sverige gælder det kun i de nitratfølsomme områder.

Kvægundtagelsen

Tyskland og Polen kan i 2021 ikke gøre brug af kvægundtagelsen, men de vil gerne have muligheden igen i fremtiden. De øvrige 4 lande har mulighed for at gøre brug af kvægundtagelsen, hvis de opfylder kravene til undtagelsen i nitratdirektivet. Det er lovgivningen for det enkelte land, som skal overholdes. I England må der udbringes op til 250 kg N pr ha, medens der i England og Danmark må udbringes op til 230 kg N pr. ha.

Udbringningsmetode for flydende husdyrgødning

I Tyskland er reglerne for udbringning af flydende husdyrgødning skærpet, således tilførsel på sort jord skal nedbringes inden 4 timer. På bevokset jord skal udbringning ske med slæbeslanger, slæbesko eller nedfældning. Kravene til udnyttelsen af kvælstof i organisk gødning er ligeledes skærpet i Tyskland i forhold til tidligere år.

Lukkeperiode for fast organisk gødning

Danmark har ændret regulering af den periode, hvor landmændene ikke må udbringe fast organisk gødning. I perioden fra efter høst til før 1. november på lerjord (JB-nr. 7-9), 1. december på lerjord og humusjord (JB-nr. 5,6, 10 og 11) og 1. februar på sandjord (JB-nr. 1-4), må fast organisk gødning ikke udbringes. Der kan dog udbringes fast organisk gødning i perioden fra efter høst til før etablering af visse afgrøder, der dog skal være etableret senest 1. september med græs, vinterraps eller vintersæd. Tyskland har ligeledes skærpet lukkeperioden for fast gødning fra hov- og klovdyr samt for kompost.

Fosfor

Der er kommet øget fokus på forbruget af fosfor. Danmark har for år tilbage indført begrænsninger på tildeling af fosfor ved indførelsen af fosforlofter. I hhv. Tyskland og Holland er der indført lignende regler, for at undgå overgødskning med fosfor. Sverige har en begrænsning på max. 22 kg N pr. ha/år tilført med husdyrgødning beregnet som et gennemsnit over 5 år. I Polen har de ingen krav ud over det, der er en konsekvens af harmonireglerne, men der arbejdes på at få lavet en regulering af tildeling af fosfor.

Plantebeskyttelse

Både Sverige, Danmark og Polen har afgift på plantebeskyttelsesmidler. Det har de sidste tre lande ikke. Alle 6 lande har krav om udarbejdelse af sprøjtejournal og indberetning af denne. I Danmark skal sprøjtejournalen indberettes årligt, og hvert år bliver ca. 600 bedrifter kontrolleret med risiko for bøde eller overtrædelser af reglerne om krydsoverensstemmelse. I alle 6 lande skal man have en uddannelse som sprøjtefører, og der kræves et opfølgingskursus hvert 3. eller 5. år afhængig af land.

Overordnet konklusion af den gennemførte sammenligning af miljøreglerne i de 6 lande

Der er fortsat fokus på, at landbrugets miljøbelastning skal minimeres, og der bliver flere og flere restriktioner for, hvad der må tilføres landbrugsjorden. Dette er gældende i alle 6 lande, det skyldes at EU udstikker en række regler. Det kommer også til udtryk i forhandlingerne om den kommende CAP-reform, som skulle være trådt i kraft 1. januar 2021, men som nu forventes at træde i kraft 1. januar 2023.

Workshop i 2022 i Danmark

I 2022 vil SEGES være vært for en workshop, hvor repræsentanter fra de 6 lande (Danmark, Polen, Sverige, Holland, Tyskland og England) vil blive inviteret til Danmark for at diskutere forventede miljøregler i 2023. I løbet af denne workshop vil bl.a. ændringerne som følge implementeringen af den nye CAP-reform blive præsenteret og diskuteret.

Forventede miljøregler - tidligere år

[Fold alle ud](#)

Forventede miljøregler i 6 nordeuropæiske lande i 2021

SEGES har indsamlet oplysninger om en række miljøregler relateret til landbrug i et regneark, så reglerne for de 6 lande kan sammenlignes. Oplysningerne er indsamlet med hjælp fra en konsulent eller en fagperson fra de respektive lande.

Bemærk: Polen har meldt tilbage, at de pt. ingen ændringer har til de forventede regler for 2021.

Med støtte fra Promilleafgiftsfonden er regnearket, der er udgivet siden 2017, blevet opdateret, så den viser miljøreglerne, som de forventes at blive i 2021 i følgende 6 lande:

- Danmark
- Sverige
- Tyskland
- Holland
- Polen
- England

Regnearkene er opdateret med indspil fra de 6 lande og sammenlignet med regnearket udarbejdet sidste år.

[Forventede miljøregler 2021](#) (dansk)

[Expected environmental regulations 2021](#) (english)

Forbehold og ansvarsfraskrivelse

Der er en vis usikkerhed i at beskrive og sammenligne miljøreglerne i de 6 lande. Den anvendte metode er dialog med konsulenter og fagfolk med indblik i de gældende rammebetingelser i de respektive lande, og er ikke kontrolleret op imod det enkelte lands love og bekendtgørelser.

Desuden kan der være fejl på grund af sproglige udfordringer. Detaljeringsgraden i besvarelsen af spørgsmålene kan også variere mellem de enkelte lande - især i forhold til specialtilfælde og undtagelser i lovgivningen.

Hovedparten af de i år anvendte kilder fremgår af afsnittet "kildehenvisninger".

SEGES står naturligvis ved det, der står i regnearket, men fraskriver sig ansvaret for fejl og mangler.

Hvis man finder åbenlyse fejl eller væsentlige oplysninger der mangler, må du meget gerne kontakte [Susi Lyngholm, SEGES](#).

De største forskelle mellem Danmark og de øvrige lande

I Danmark er der på nogle områder mulighed for 100 pct. kontrol, da landmanden skal indsende oplysningerne til myndighederne. Det drejer sig om:

- Husdyrhold, hvor tallene fremgår af CHR-registeret
Disse tal bruges til at beregne næringsstofmængderne i den anvendte husdyrgødning.
- Afgørelsfordelingen i forhold til de grønne krav og afgørelsernes samlede behov for tilførsel af kvælstof fremgår af hhv. Fællesskemaet og Gødningskvote og efterafgrødeskemaet (GKEA).
- Den anvendte mængde kvælstof og fosfor i handelsgødning fremgår af det indsendte gødningsregnskab.

Myndighederne beregner ud fra de indberettede oplysninger om gødningsanvendelse, bedriftens kvote for kvælstofgødning samt bedriftens fosforarealkrav, og hvorvidt en bedrift tilfører mere fosfor og kvælstof, end tilladt. Hvis der er tale om et "overforbrug", kan Landbrugsstyrelsen

pligtigmelde virksomheden samt sanktionere for overtrædelse af reglerne om krydsoverensstemmelse.

Dette stramme kontrolsystem er i regnearkene markeret med **rød** tekst, som betyder at data skal indberettes til myndighederne, og det er muligt at sanktionere i form af træk i støtten eller bøde.

I de øvrige lande er der fortrinsvis tale om, at kontrollen bliver gennemført på bedriften, der skal ikke indberettes noget til myndighederne. Her skal landmanden fx fremlægge dokumentation for behovet for gødning og for, at bedriften lever op til de nationale regler. I Danmark er der også nogle regler, hvor kontrollen bliver foretaget med stikprøver. Dette er i de to regneark markeret med **blå** tekst.

Tiltag der er frivillige eller uden sanktion er markeret med **grøn** tekst i regnearket.

Sort tekst er af informativ karakter.

Ved sammenligning af regnearket med de forventede regler for 2021 med regnearket for året før, er der sket nogle ændringer, som bliver beskrevet nedenfor. Danmark er fortsat det eneste land, hvor der er krav om indberetning af gødningsregnskab inkl. indkøb og videresalg af kunstgødning og organisk gødning samt indsendelse af sprøjtejournal.

Nitratfølsomme områder

4 af de 6 lande har udpeget alle deres landbrugsarealer som nitratfølsomme områder, kun Sverige (74,5 pct.) og England (55 pct.) har ikke. I England kan procenten blive ændret fra år til år afhængig af nitratindholdet i floderne.

Efterafgrøder og plantedække i efteråret

Danmark har de største krav om efterafgrøder. Med et krav om husdyrefterafgrøder samt et krav om pligtige efterafgrøder på enten 10,7 pct. for planteavlbrug eller 14,7 pct. på husdyrbrug af efterafgrødegrundarealet. Oveni kan der tilmeldes frivillige målrettede efterafgrøder, hvis ikke de opfylder målene, så kommer der et krav om obligatorisk målrettede efterafgrøder.

Desuden er Danmark det eneste land, som har alternativer til opfyldelse af de lovpligtige efterafgrøder. I Sverige skal de have 50-60 pct. grønne marker i efteråret inkl. marker bevokset med spildkorn eller raps. I Tyskland er der obligatorisk krav om efterafgrøder i de såkaldte røde områder, forud for forårssået afgrøder. I Holland er der krav om efterafgrøder i majs og på sandjord. Der er ingen generelle krav for efterafgrøder i Polen, men på erosionstruede arealer, som udgør ca. 40 pct. af det dyrkede areal, er der krav om dækafrøder i perioden 1. december til 15. februar.

Ved omlægning af fodergræs har Danmark et regelsæt der siger, at det er tilladt at pløje fodergræs fra 1. oktober på lerjord, fra 1. november på sandblandet lerjord og humusjord og fra 1. februar på sandjord. I Sverige skelnes der i forhold til indholdet af kvælstoffikserende planter i græsset. Hvis der er op til 25 pct. kvælstoffikserende planter i græsset, så må der pløjес fra 10. eller 20. oktober afhængig af område (län). Hvis der er fra 25 pct. kvælstoffikserende planter i græsset, så må der først pløjес om foråret. Tyskland har supplerende regler i drikkevandsområder, medens Holland har regler, der minder om Danmarks. Hverken Polen eller England har regulering på området.

Straf for overgødskning med kvælstof

I Holland straffes landmanden med en bøde på 7 euro pr kg kvælstof, som kvoten overtrædes med. I Danmark straffes der med en bøde på mellem 10 og 30 kr. pr. kg N pr ha, som kvoten overtrædes med. I Tyskland straffes der efter skøn. I de resterende 3 lande, Sverige, Polen og England er der ingen bødestraf for overtrædelse af kvælstofkvoten.

Næringsstofbalancer på ejendomsniveau

I Danmark må forbruget af kvælstof ikke overstige kvælstofkvoten. I Tyskland og England skal de beregne næringsstofbalancerne på bedriftsniveau. I Sverige, Holland og Polen er der ikke krav om næringsstofbalancer på bedriftsniveau.

I Tyskland er der i de såkaldte røde områder kommet krav om Nmin-prøver ved gødskning af vinterraps i efteråret. Nmin skal være under 45. I Holland er der krav om Nmin prøver i efteråret, hvis der på sandjord er pløjet græs ned i bestemte perioder. De øvrige 4 lande har ingen krav om Nmin-prøver.

I Tyskland er det blevet muligt at reducere harmonikravet til under de 170 kg N pr ha til 130 kg N pr. ha i de såkaldte røde områder. I de øvrige lande er harmonikravet 170 kg N pr. ha, i Sverige gælder det kun i de nitratfølsomme områder.

Tyskland og Polen kan i 2021 ikke gøre brug af kvægundtagelsen, men de vil gerne have muligheden igen i fremtiden. De øvrige 4 lande har mulighed for at gøre brug af kvægundtagelsen, hvis de opfylder kravene til undtagelsen i nitratdirektivet, som udmøntet i det enkelte lands lovgivning på området. I Holland og England må der udbringes op til 250 kg N pr ha, medens der i Danmark må udbringes op til 230 kg N pr. ha.

Udbringningsmetode for flydende husdyrgødning

I Tyskland er reglerne for udbringning af flydende husdyrgødning skærpet, således tilførsel på sort jord skal nedbringes inden 4 timer. På bevokset jord skal udbringning ske med slæbeslanger, slæbesko eller nedfældning. Kravene til udnyttelse af kvælstof i organisk gødning er ligeledes skærpet i Tyskland i forhold til tidligere år.

Fosfor

Der er kommet øget fokus på forbruget af fosfor. Danmark har for år tilbage indført begrænsninger på tildeling af fosfor, da der blev indført fosforlofter. I hhv. Tyskland og Holland er der indført lignende regler, for at undgå overgødskning med fosfor. Sverige har en begrænsning på max. 22 kg N pr. ha/år tilført med husdyrgødning beregnet som et gennemsnit over 5 år. I Polen og England har de ingen krav ud over det, der er en konsekvens af harmonireglerne.

Plantebeskyttelse

Sverige, Danmark og Polen har afgift på plantebeskyttelsesmidler. De øvrige tre lande har ingen afgift på plantebeskyttelsesmidler. Alle 6 lande har krav om udarbejdelse af sprøjtejournal og indberetning af denne. I Danmark skal sprøjtejournalen indberettes årligt, og hvert år bliver ca. 600 bedrifter kontrolleret med risiko for bøde eller overtrædelser af reglerne om krydsoverensstemmelse. I alle 6 lande skal man have en uddannelse som sprøjtefører, og der kræves et opfølgingskursus hvert 3. eller 5. år afhængig af land.

Overordnet konklusion af den gennemførte sammenligning af miljøreglerne i de 6 lande

I alle 6 lande er der fokus på, at landbrugets miljøbelastning skal holdes på et lavt niveau. Det har betydet skærpede regler i alle 6 lande i de sidste år. Det kommer også til udtryk i forhandlingerne om den kommende CAP-reform, som skulle være trådt i kraft 1. januar 2021, men som forventes udsat med et eller to år.

Kildehenvisninger

Regnearket er udfyldt i dialog med kollegaer i de respektive lande og kollegaer på SEGES. I år har vi endvidere været på besøg hos HIR i Skåne for at videns dele med vores kollegaer der.

Oversættelsen til dansk og den korte tekst er forfatterens ansvar.

Nedenfor er navnene på de 5 udenlandske bidragsydere, som er kommet med input i 2020. I 2021 har vi modtaget yderligere input fra Sverige, Holland, Tyskland og Polen. Reglerne for England er ikke opdateret i excel-arkene, og er derfor uændret fra 2020.

Navnene på de 5 udenlandske bidragsydere, som der er kommet med indspil i år eller tidligere år:

1. Miljörådgivare Anette Bramstorp, HIR Skåne AB. **Sverige**
2. Dr. Peter Lausen, Landwirtschaftskammer Schleswig-Holstein. **Tyskland**
3. Adviseur Akkerbouw Hans Moggré, Delphy. **Holland**
4. Specjalista Mateusz Sękowski, Agricultural Advisory Center in Brwinów Branch Office in Radom. **Polen**
5. Senior Scientist Crop Nutrition, Soil and Growing Media James Holmes Agriculture and Horticulture Development Board. **England**

[Gødningsplanlægning og -regler](#)[Tilskud](#)

Publiceret: 21. december 2020

Opdateret: 21. december 2021

Vil du vide mere?

Susi Lyngholm

Konsulent

SEGES

sil@seges.dk

+45 2383 5520

Ashley Montcalm

Konsulent

SEGES

amon@seges.dk

+45 9395 4042

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES Innovation P/S

Tlf. 8740 5000

Agro Food Park 15

Fax. 8740 5010

8200 Aarhus N

Email info@seges.dk